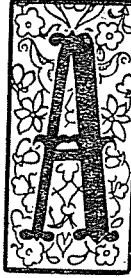

Edebiyat

İSLÂMÎ TÜRK EDEBİYATINDA RAMAZAN İÇİN YÂZILMIŞ MISRÂLAR

Dr. Neclâ PEKOLCAY

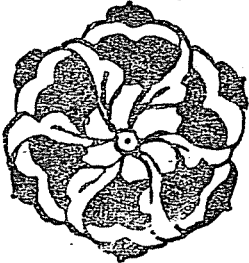
sırlar boyunca, islâmî türk edebiyâtına hizmet eden şâirler, ramazan için de, birçok parçalar kaleme almışlardır ki, bunların başlıcalarını medhiye olarak yazılmış kasidelerin nesibleri teşkil eder. Kasıdeye ramazanın faziletleriyle giren, tasviriyile devam eden şâir, buradan bir münâsebet düşürüp, kasıde takdim ettikleri şahsın medhine geçer.

Ramazâniyeler, tasavvuf ve divan edebiyâtı içinde şekillenmiş bulunmaktadır. Bunlar zamanları için birer tarihî vesîka, islâmî edebiyât içinde çoğu kıymetli parçalar olarak belirmektedir.

XVIII. asır şâirlerinden Sâbit'in, **Ramazâniye der vâsı-ı Sadrâzam Mehmed Paşa** adlı parçası nev'in güzel bir örneği olup, hocamız Prof. Fâhîr İz Bey'in **Eski türk edebiyatında nazım** adlı kitabının I. cildinde (s. 89 v.d.) mukayeseli bir metni verilmiştir. Sâbit'in ramazâniyesinden burada örnek göstermek faydalı olacaktır, sanıyorum (Üniv. Kütüp., T.Y. 183, 4 b.) :

.....
dehen ü destini meyhâre yudı sahbâdan
kûze-i bâdeyi ibrik-i vuzû' itdi hemân
döndi bahtı gibi levni yine ayyâşların
şimdi tevhîde giren şeyhlerindir devrân
.....

almır mı-ramazan sûfilerinden mushaf
rahlenün nevbetini beklemeyince insan
itdi mâhiyyet-i berât hasenâtı tezhîb
sıganup girdi zerefsanlığa kandilciyân

kubbe kandillerine dâire-i halkârî
zû-i kâşâne-i tâata zerendûde-tuvân
oldı her câmi-i zibemde birer hirmen-i nûr
silme mikyâl-i kanâdil zücâc-ı rahşân
kalb-i mü'min gibi mescid mütesellî mâmûr
dil-i fâsik gibi meyhâne harâb ü virân
donanıp al akıdeyle şeker tablaları
itdi her gûşe-i Stanbûl'ı sûk-i mercân
can virür râhat-ı hulkuma esir helva
gelse efsürdegî-i savmile hulkumuna
elde işkembe fener arkada zenbil-i sahur
gece faslında şikemhârelerindir seyrân
vakt-i imsâkteki micmere-i amberden
hoşdur âlûfteye iftardâ bir lüle duhan
kadeh-i ritl-giran mertebesi keyf virür
kahve-âşâma ağır kahve ile bir fincan
her makam üstüne iftarda tercih olunur
nâme-i nerm ile âheng-i dugâh-ı dendân
.....

her menâr oldı birer şâtır-ı zerrine kemeş
sadr-ı âlînin ola tâ ki rikâbında revân

B üyük islâm şâiri Mehmed Âkif de
ramazan münâsebetiyle münferit
parçalar kaleme almıştır ki, bu parçalar
devri için birer edebî ve tarihî vesika ol-
maktan ziyâde her devir içinde kıymet
ifâde edebilecek bir fikir örgüsü içinde şe-
killenmiş bulunmaktadır:

RAMAZAN

Yâ Rab şu muazzam ramazan hürmetine
Kaldır aradan vahdete hâil ne ise;
Yâ Rab, şu asırlarca süren tefrikadan
Artık ezilip düşmesin ümmet ye'se
Mâdâm ki verdin bize bir rûh-ı nevîn
Yâ Rab, daha bir nefha-i te'yîd insan.

26 Ağustos 1326/1912

AZGINLAR

Ramazan geldi zamânında bu yıl hamdol-
sun

O biraz belki azaltır çekilen âlâmı!
Hastalık, zelzele, yangın, karışıklık, küt-
lük,

Daha binlerce felâket eziyor islâmı!

«Halk çok azdı da ondan bu belâlar» de-
niyor

Azmıyan yok mu, bütün ehl-i siyâm az-
gın mı?

Kimse yâ Rab, süfehâ onları ihmâl etme!
Yoksa bir millet-i mâsûmeyi pâmâl etme!

18 Ağustos 1327/1913

Bekri Mustafa'nın imamlığı

Dr. Cahid ÖNEY

G ündüzün yâr-i güzün oldu medâr;
Ve fakirhânedede ettik iftar...

Dediler: (Bitti terâvih namazı,
İsteriz, bir masal anlat) huzzar..
Etti vaktâki misâfir ısrar,
Başladım kıssaya ol dem nâçar:

Bir vakitler bütün İstanbullu,
Şöyle bir illete olmuş dîçar:
Hak, adâlet sözü kalmış lâfta,
Yok imiş hiç ne fazilet, ne de ar!
Şehrin erkekleri dalmış keyfe;
Mey, kadın, hiyle, haram.. leyl-ü nehar!
Kalmamış kıymeti artık kadının,
Düşerek fâhişe olmuş.. murdar!
Ya çocuk?.. Hepsî birer yüz karası..
Baba meghûl, ana mâlûm: mantar!
Yağlı bir balcığa batmış me'mûr,
Ne çıkar zimmete geçmiş âşar?
Sana lâzımsa eğer ilmühaber;
Akçe ver.. mührünü bassın muhtar!
Yürütürmüş işi altınla kadı..
Para yer, baskı yapar tahsildar!
Harcamış keyfine beyt-ül mâli,
Kârı hep zevk-u sefâ defterdar!

(Meye düşkün!) diye meşhur Bekri,
Ol zamanlarda yaşarmış der-kâr!
Var suâl eyle: (Ne var meyde?) diye,
Ona sorsan, dağıtırmış efkâr!
Düşmemiş bir şeye meyden başka..
(Fuhsa sâlik demesinler zinhar!)
Toplamış Mustafa üç-beş genci,
Hükmedip nefsine, olmuş pişdar!
O kadar nefsine hükmetmiş ki,
Bir defâ câmie girmiş huşyar!

(Devamı arka sahifede)